

1989-07-01

บทกวี เรื่องสั้น เรื่องแปล : ศตวรรษที่ยี่ม : กวีนิพนธ์สะท้อนโลกทัศน์ของกรรตฤหริ

ทัศนีย สินสฤล

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/jletters>

Part of the [Arts and Humanities Commons](#)

Recommended Citation

สินสฤล, ทัศนีย (1989) "บทกวี เรื่องสั้น เรื่องแปล : ศตวรรษที่ยี่ม : กวีนิพนธ์สะท้อนโลกทัศน์ของกรรตฤหริ," *Journal of Letters*: Vol. 21: Iss. 2, Article 11.

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/jletters/vol21/iss2/11>

This Editorial is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Letters by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

ศตกตรระยัม : กวีนิพนธ์สะท้อนโลกทัศน์ของภรรตฤหริ

ทัศนีย์ สิ้นสกุล*

ภรรตฤหริเป็นกวีผู้แต่งกวีนิพนธ์ประเภทลำนำและสุภาษิตที่มีชื่อเสียงที่สุดของอินเดีย เขาเป็นทั้งนักไวชากรรม นักปรัชญา และกวี ในตอนปลายของคริสต์ศตวรรษที่ ๑๖ อัจง นักชดงค์ ชาวจีนผู้จาริกอยู่ในอินเดียมานานกว่า ๒๐ ปี ได้บันทึกไว้ว่า ประมาณ ๔๐ ปี ก่อนที่เขาจะเขียนบันทึกนี้ คือประมาณปี ค.ศ. ๖๕๐ ภรรตฤหริผู้เป็นนักไวชากรรมได้ถึงแก่กรรมในประเทศอินเดีย อัจงได้เล่าว่าภรรตฤหริได้บวชเป็นพระภิกษุในพุทธศาสนา แล้วสึกออกมาเป็นฆราวาส แล้วก็กลับไปบวชใหม่แล้วสึกอีก เขาได้ทำเช่นนี้ถึงเจ็ดครั้ง ครึ่งหนึ่ง เมื่อเขาบวชเข้าไปอยู่ในวัด เขาได้ส่งลูกศิษย์ของเขาให้จัดรถเตรียมไว้ให้พร้อมนอกวัด เพื่อว่า หากความปรารถนาในทางโลกมีชัยชนะเหนือความตั้งใจสละโลกของเขาแล้ว เขาก็จะได้ออกจากวัดไปเป็นทันที อัจงได้ยกกวีนิพนธ์บทหนึ่งซึ่งภรรตฤหริได้ทำขึ้นตัวเองว่า เขาไม่สามารถจะทนทานต่อเสน่ห์อันเย้ายวนของโลกได้

*ทัศนีย์ สิ้นสกุล

อ.บ., อ.ม. ภาษาบาลีและสันสกฤต (จุฬา ฯ)
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาภาษาตะวันออก
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กวีนิพนธ์ที่เป็นผลงานของภรรตฤทธิคือ ศตกทระยัม—ลำนําสามร้อยบท ซึ่งได้รับการยกย่องว่าไพเราะอย่างยิ่งและแสดงความงดงามของภาษาสันสกฤตได้ดีที่สุด ศตกทระยัมนี้แบ่งออกเป็นสามตอน ๆ ละร้อยบท ลำนําท่อนที่หนึ่งขึ้นต้นศตกทระยัมว่าด้วยหลักในการดำเนินชีวิต ภรรตฤทธิได้สะท้อนให้เห็นความคิดอันลึกซึ้งในการพิจารณาค่าของสิ่งต่าง ๆ ทั้งในกวีนิพนธ์ตัวอย่างสองบทดังต่อไปนี้

กุชานตฺติศฺเจตฺทวเจน ก็ กิมวิภี : โกรธโร' สฺติ เจทฺเทหิना'
ชฺฎยตฺติศฺเจทนเลน ก็ ยทิ สฺหฤทฺทิวฺเยาชโร : ก็ ผลมฺ
ก็ สฺรฺไปรฺยทิ ทฺรฺชนา : กิมฺ ธนโรวิทฺยานวทฺยา ยทิ
วฺริทา เจตฺกิมฺ ภูษโณ : สฺกฺวิทา ยทฺยสฺติ วาชฺเยน กิม

เมื่อมีความอดทน ก็ไม่จำเป็นจะต้องมีเกราะ (คุ้มกันภัยอันตราย)
เมื่อมีความโกรธ ก็ไม่จำเป็นจะต้องมีศัตรู (คอยพิฆาตเช่นหมา)
เมื่อมีญาติสนิท ก็ไม่จำเป็นจะต้องมีไฟ (ให้ความอบอุ่น)
เมื่อมีมิตรสหาย ก็ไม่จำเป็นจะต้องมีทิพย์โอสถ
เมื่อมีทรชนอยู่รอบข้าง ก็ไม่จำเป็นจะต้องมีงูพิษ
เมื่อมีความรู้อันถ่องแท้ ก็ไม่จำเป็นจะต้องมีสมบัติพัสถาน
เมื่อมีความนอบน้อมถ่อมตน ก็ไม่จำเป็นจะต้องมีอาวุธเครื่องประดับ
และเมื่อมีความเป็นกวีเอกแล้วไซ้ร้ ถึงความเป็นกษัตริย์ก็ไม่จำเป็นจะต้องมีเลย

ไอศฺวรฺยสฺย วิภฺษณฺ สฺซนตา เศารฺยสฺย วาถฺสยโม
ชฺฎยานสฺโยปศม : ศฺรฺตฺสฺย วินโย วิทฺตฺสฺย ปาเศฺร วฺยยะ
อโกรธสฺตฺปส : กุชมา ปฺรภวิทฺรฺธรมฺสฺย นโรวฺยชตา
สฺรวฺชามปี สฺรวการณมิทา คีลฺ ปฺร ภูษณม

ความเมตตากรุณาเป็นอาวุธแห่งความยิ่งใหญ่
ความสำรวมวาจาเป็นอาวุธแห่งความกล้าหาญ
ศานติเป็นอาวุธแห่งปัญญาญาณ

วินัยเป็นอารมณ์แห่งการศึกษาเล่าเรียน

การใช้จ่ายในสิ่งที่ควรเป็นอารมณ์แห่งความมั่งคั่ง

ความไม่โกรธเป็นอารมณ์แห่งการบำเพ็ญเพียร

การให้อภัยเป็นอารมณ์ของพระเจ้าแผ่นดินผู้ยิ่งใหญ่

ความซื่อสัตย์เป็นอารมณ์แห่งความเที่ยงธรรม

แต่ความประพฤติอันเป็นที่มาของคุณสมบัติทุกประการนั้น เป็นอารมณ์ที่ล้ำเลิศประเสริฐกว่า
อารมณ์ทั้งปวง

ลำนาคอนที่สองชื่อศฤงคารศตกะ ว่าด้วยความรัก ภรรตฤทธิพรธนาถึงความงามของ
หญิง พลังของความรัก และความบันเทิงสุขในรสรักโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงระหว่างการเปลี่ยนแปลง
ของฤดูกาล ศฤงคารศตกะนี้ได้เผยโฉมหน้าของภรรตฤทธิให้เห็นอย่างเด่นชัดและสมบูรณ์
และได้ประทับใจพิเศษของความเป็นเอกลักษณ์ซึ่งไม่เหมือนกวีอินเดียคนอื่นใด กวีนิพนธ์ตัวอย่าง
บางบทต่อไปนี้ แสดงให้เห็นความปรารถนาที่แท้จริงของชายที่มีต่อหญิง และแสดงให้เห็นว่า
ภรรตฤทธิซึ่งถึงเสน่ห์ของหญิงซึ่งมีชัยชนะเหนือชายทุกคนไม่ว่าจะเป็นชายสามัญหรือชายผู้เป็น
นักปราชญ์ราชบัณฑิตก็ตาม

อรุศเน ทรุศนมาตุรคามา

ทฤษฎภูวา ปริษวุงคสุโขกโลลา

อาลึงคิตายำ ปุนรายตากุษา-

มาศาสุมเห วิคุรทโยรเภทม

เมื่อไม่ได้พบเห็นนาง ข้าก็ปรารถนาขอเพียงแค่นี้ได้พบประสบพักตร์

เมื่อได้พบแล้ว ข้าก็ปรารถนาอีกอย่างหนึ่งคือปรารถนาความสุขจากการได้โอบกอดนาง
ไว้ในวงแขน

เมื่อได้โอบกอดนางผู้มีนัยน์ตายาวแล้ว

ข้าก็ปรารถนาอีกอย่างหนึ่ง คือปรารถนาความแนบชิดสนิทแน่นแห่งเรือนร่างทั้งสอง

นามฤๅ น วิษุ กิจเทกา มุกตวา นิตมฺพินิม
ไสวามฤๅลลทา รุกทา วิรุกทา วิษวลลรี

เว้นแต่นางผู้มีสะโพกงามแล้ว
ไม่มีสิ่งใดเลยที่จะเป็นน้ำทิพย์หรือยาพิษ
ในยามที่นางรัก นางก็คือไม้เลื้อยแห่งน้ำทิพย์
และในยามที่นางสิ้นรัก นางก็คือไม้เลื้อยแห่งยาพิษ

ทาวเทว กฤๅตินามปี สุสุร-
ตุเยษ นิรุๅมลวิเวกทีปกะ /
ยาวเทว น กุรงคจกษุษา

ตาทุยเต จฏุๅลโลจนาญจไล:
ประทีปแห่งวิจารณ์อันแจ่มแจ้งของเหล่านักปราชญ์ราชบัณฑิต
ย่อมส่องสว่างกระจ่างอยู่ตลอดเวลา
แต่เมื่อประสบกับดวงตาที่ชะม้ายชายช้าเลื่องของหญิงผู้มีตางามประหนึ่งตาของลูกกวาง
น้อยเท่านั้น
ประทีปนั้นก็พลันดับไปในทันที

ลำนาคอนที่สามชื่อไวราคยศตกะ ว่าด้วยการสละโลกียวิสัย ลำนาคอนนี้แสดงให้เห็นว่า
ภรรตฤๅหรีได้ผ่านพ้นวัยหนุ่ม ได้รู้ซึ่งถึงความเป็นอนิจจังของสรรพสิ่ง และได้ตระหนักถึงสาระที่
แท้จริงของชีวิตกวีนิพนธ์ตัวอย่างบางบทต่อไปนี้สะท้อนให้เห็นทัศนคติของเขาในการมองโลกตาม
ที่เป็นจริง

อาทิตฺยสุย คตาคไๅทรหระ: สํกุๅยเต ชีๅวิตํ
วฺยาปาโรๅพหุการุๅมการุๅภี: กาโล ๅปี น ชุๅญาๅเต
ทฤๅษฏฺๅวา ชมๅมชราๅวิๅตๅติๅมรณํ ตุๅราสจฺจ โนๅตๅปทุๅยเต
ปีๅตๅวา โม่หมยึๅ ปรุๅมาทๅมทึๅราๅมๅนๅมๅตๅฏๅกํ ชคๅต

ชีวิตมนุษย์แต่ละวันล่องลอยไปพร้อมกับอาทิตย์อุทัยและอาทิตย์อัสดง
ด้วยเหตุที่มีกิจกรรมต่าง ๆ การงานมากมาย และภาระที่แสนหนัก
มนุษย์จึงมิได้ตระหนักถึงกาลเวลาที่ล่องลอยไป
แม้จะมองเห็นความเกิด ความแก่ ความวิบัติ และความตาย
ความวิตกกังวลก็มีได้บังเกิดขึ้น
และเมื่อถึงเมรัยแห่งความประมาทอันประกอบด้วยลุ่มหลงแล้ว
โลกนี้ก็กลับกลายเป็นโลกที่คลุ้มคลั่ง

อายุรเวทศตัม นฤณำ ปริमितัม ราเตุรา ตทรรุฑ คคัม
ตสฺยารุฑสฺย ปรสฺย จารุฑมปวี พาลตฺวตฺวตฺวตฺวโยः/
เศษํ วยารिवิโยคฺทुःขสฺหิตัม เสวาทิกฺรินียเต
ซีเว วาริตฺรงฺกจฺฉยจลตเร เสาขยํ กุคः ปุราณินาม् //

ช่วงชีวิตของมนุษย์กำหนดได้ร้อยปี
ครึ่งหนึ่งใช้ไปในยามราตรี
อีกครึ่งหนึ่งนั้น ครึ่งแรกใช้ไปในวัยเด็ก และครึ่งหลังใช้ไปในวัยชรา
เศษที่เหลืออันประกอบด้วยความเจ็บป่วย ความพลัดพราก และความทุกข์
ได้ใช้ไปในการต่าง ๆ เช่น การรับใช้เจ้านาย เป็นต้น
ในเมื่อชีวิตปานประหนึ่งคลื่นที่ปั่นป่วนรุนแรง
แล้วมนุษย์จะหาความสุขได้จากที่ไหนเล่า

ยทาสีทชฺฎยานํ สฺมรตฺมิรตํ จารชนตํ
ตททา ทฤชฺฎํ นารีมยมิทมเศษํ ชคทิตฺติ /
อิทานีมสฺมกํ ปฏฺฐตฺรวเวกาณฺชชฺชฺชา
สมีฏฺฐตา ทฤชฺฎิสฺตุริฏฺฐนम्ปิ พุรหฺม มนุเต //

ในยามที่ข้าโง่เขลา ข้าสัจจรไปในความมืดของความรัก
ในยามนั้น ข้ามองเห็นโลกทั้งหมดนี้เต็มไปด้วยผู้หญิง
บัดนี้เมื่อข้าใช้พุทธปัญญาเป็นยารักษาตาให้หายมืดบอดแล้ว
ข้ามองเห็นสรรพสิ่งเสมอเหมือนกันหมด
และตลอดทั้งสามโลกนี้ข้าครุ่นคิดถึงแต่พระผู้ทรงความเป็นนิรันดร์

บรรณานุกรม

- Keith, A. Berriedale. *A History of Sanskrit Literature*. Delhi : Oxford University Press, 1973.
- Ramacandrabudhendra. *Satakatravam of Bhartrhari*. Varanasi: Chaukhambha Sanskrit Sansthan, 1987.
- Winternitz, M. *A History of Indian Literature*. Vol. III. Part I. Translated by Subhadra Jha. 2nd ed. Delhi : Motilal Banarsidass, 1977.

